

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

01 august 2019

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Vladimir Timofti

Judecători – Anatolie Țurcan, Nadejda Toma, Elena Cobzac și Victor Boico,

judecând, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Bălți, Lisnic Elena, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 16 ianuarie 2019, în cauza penală în privința lui

Moraru Andrei xxxxx, născut la xxxxx, originar din xxxxx, domiciliat în xxxxx.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 11.09.2018 - 02.11.2018;

Instanță de apel: 23.11.2018 - 16.01.2019;

Instanță de recurs: 04.03.2019 - 01.08.2019.

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Drochia sediul Central din 02 noiembrie 2018, pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, potrivit art.364¹ Cod de procedură penală, Moraru Andrei a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza:

- art.186 alin.(2) lit. c), d) Cod penal (epizodul din 04 august 2018), la 2 ani închisoare, cu executarea în penitenciar de tip semiînchis;

- art.186 alin.(2) lit. c), d) Cod penal (epizodul din 05 spre 06 august 2018), la 2 ani închisoare, cu executarea în penitenciar de tip semiînchis;

- art.186 alin.(5) Cod penal, la 5 ani 4 luni închisoare, cu executarea în penitenciar de tip semiînchis;

Conform art.84 alin.(1) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumul parțial al pedepselor aplicate, i-a fost stabilită pedeapsa 5 ani 6 luni închisoare, cu executarea în penitenciar de tip semiînchis.

Conform art.84 alin.(4) Cod penal, la pedeapsa stabilită a fost adăugată parțial pedeapsa neexecutată aplicată prin sentința Judecătoriei Drochia din 04.10.2018, fiindu-i stabilită pedeapsa definitivă 6 ani închisoare, cu executarea în penitenciar de tip semiînchis.

A fost dispusă încasarea de la Moraru Andrei în beneficiul lui Cereteu Oleg suma de 2 000 lei cu titlu de prejudiciu material și suma de 5 000 lei cu titlu de prejudiciu moral.

Acțiunea civilă înaintată de Postovan Elena a fost admisă în principiu, urmând ca asupra cuantumului despăgubirilor să se pronunțe instanța în ordinea

procedurii civile.

2. Pentru a se pronunța, prima instanță a constatat în fapt că, Moraru Andrei, la 04 august 2018, aproximativ la ora 14:00, având scopul sustragerii bunurilor altei persoane, a pătruns pe ascuns în gospodăria cet. Vacari Larisa, amplasată în xxxxx, de unde a sustras doi viței cu vârsta de patru luni, cu costul de 3 500 lei și respectiv 3 000 lei, astfel cauzându-i ultimei o pagubă materială considerabilă, în sumă totală de 6 500 lei.

Tot el, în noaptea de 05 spre 06 august 2018, având scopul sustragerii bunurilor altei persoane, a pătruns în gospodăria cet. Cereteu Oleg, locuitor al xxxxx, de unde a sustras în mod tainic motocicleta de model „Viper”, cu care a dispărut de la locul infracțiunii, cauzându-i proprietarului un prejudiciu material considerabil, în sumă de 10 000 lei.

Tot el, la 06 august 2018, aproximativ la ora 07:15, având scopul sustragerii bunurilor altei persoane, prin acces liber, a sustras automobilul de model „KIA Sportage” cu n/î xxxxx, care aparține cet. Postovan Elena, locuitoare a xxxxx, cu costul de 501 960,54 lei, automobil care era parcat în preajma magazinului „Я” de pe str. Independenței din or. Drochia, cu motorul pornit și ușile deschise, telefonul mobil de model „Samsung J3” cu costul de 2 600 lei, cauzându-i astfel proprietarului un prejudiciu material în proporții deosebit de mari, în sumă totală de 504 560,54 lei.

3. Procurorul a contestat cu apel sentința, solicitând casarea parțială a acesteia, rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care să fie dispusă încasarea din contul inculpatului Moraru Andrei cheltuielile de judecată în sumă de 1 680 lei.

În motivarea cerințelor sale a invocat că, de către instanța de judecată au fost ignorate prevederile art.art.227-229 Cod de procedură penală, precum și solicitarea acuzatorului de stat cu privire la achitarea de către inculpat a cheltuielilor judiciare suportate de către stat pentru efectuarea expertizei dactiloscopice în sumă totală de 1 680 lei. Astfel, instanța de judecată a pronunțat o sentință contrară legii.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 16 ianuarie 2019, a fost respins ca nefondat apelul, cu menținerea sentinței și respingerea cerințelor procurorului de a încasa cheltuielile de judecată.

4.1. În motivarea soluției sale, instanța de apel a indicat că, la examinarea cauzei prima instanță a dat eficiență prevederilor art.art.93-101, 26-27 Cod de procedură penală, a cercetat cauza multiaspectual, a dat apreciere probelor prezentate prin prisma pertinentei, concludenței și coroborării lor, în baza probelor acumulate just a reținut starea de fapt și de drept pe cauză, corect a încadrat acțiunile inculpatului Moraru Andrei în baza art.art.186 alin.(2) lit. c), d), 186 alin.(2) lit. c), d), 186 alin.(5) Cod penal, fapt ce nu se contestă de părți, apelul fiind declarat în privința cheltuielilor judiciare.

4.2. La fel, instanța de apel a reținut că, cheltuielile suportate pentru efectuarea raportului de expertiză nu pot fi încasate de la inculpatul Moraru Andrei, deoarece sunt cheltuieli efectuate în cadrul urmăririi penale în vederea acumulării probatoriului necesar pentru demonstrarea vinovăției inculpatului în comiterea infracțiunii incriminate, cheltuieli ce sunt trecute în contul statului, iar respectiva concluzie se întemeiază pe dispozițiile art.227 Cod de procedură penală.

La fel, cu trimitere la prevederile art.228 Cod de procedură penală coroborat

la art.229 Cod de procedură penală, instanța de apel a indicat că, în cauză, în cadrul urmăririi penale a fost efectuat raportul de expertiză judiciară nr.34/12/2-R-761 din 06.09.2018, pentru care statul a suportat cheltuieli în sumă de 1 680 lei, care a fost ordonat de către organul de urmărire penală, acestea fiind acțiuni procesuale ce țin de administrarea probatoriului și formularea învinuirii, care sunt puse în sarcina părții acuzării.

Totodată, potrivit art.100 alin.(2) Cod de procedură penală și art.6 §2 a Convenției, sarcina probațiunii e pusă în seama organului de urmărire penală, persoana acuzată de un delict beneficiind de „prezumția nevinovăției”, stipulată la art.8 Cod de procedură penală.

Astfel, ținând cont de faptul, că cheltuielile constatate în cadrul cauzei penale au fost înfăptuite pentru efectuarea acțiunilor de urmărire penală, ce la rândul său au determinat încadrarea juridică a faptei, acțiuni procesuale ce țin de administrarea probatoriului și formularea învinuirii, pusă în sarcina părții acuzării, instanța a considerat neîntemeiată solicitarea procurorului cu privire la încasarea cheltuielilor pentru efectuarea acțiunilor de urmărire penală din contul inculpatului.

Totodată, faptul că instanța nu s-a expus în privința cheltuielilor judiciare în dispozitivul sentinței adoptate nu constituie temei de casare a sentinței, întrucât nu influențează legalitatea soluției adoptate. Mai mult, instanța s-a referit la chestiunea privind cheltuielile judiciare în partea motivată a sentinței, expunându-se în privința solicitării procurorului de încasare a cheltuielilor judiciare.

5. Procurorul, în temeiul pct.6) alin.(1) art.427 Cod de procedură penală, a contestat cu recurs ordinar decizia solicitând casarea acesteia cu remiterea cauzei la rejudicare, în aceeași instanță de apel în alt complet de judecată.

În motivarea cerințelor sale a invocat că, este neargumentată excluderea încasării din contul inculpatului Moraru Andrei în beneficiul bugetului de stat a cheltuielilor de judecată în sumă totală de 1 680 lei, deoarece cheltuielile pentru efectuarea expertizei dactiloscopice cu întocmirea raportului de expertiză judiciară nr.34/12/2-R-761 din 06.09.2018 a fost suportată doar în scop de a asigura buna desfășurare a procesului penal.

Astfel, expertiza dactiloscopică în speță a fost efectuată la cererea organului de urmărire penală în conformitate cu art.142 alin.(1) Cod de procedură penală.

Deci, sumele plătite sau care urmează a fi plătite experților pentru efectuare expertizei menționate, în conformitate cu pct.1) alin.(2) art.227 Cod procedură penală, constituie cheltuielile judiciare suportate potrivit legii pentru asigurarea bunei desfășurări a procesului penal.

Totodată, concretizează că, prin Legea nr.316 din 22.12.2017, în vigoare din 09.02.2018, alin.(2) al art.142 Cod de procedură penală care prevedea că, plata expertizelor judiciare efectuate în cazurile (obligatorii) prevăzute la alin.(1) se face din contul mijloacelor bugetului de stat, a fost abrogat.

Deci, reieșind din cele expuse, în speță sunt aplicabile doar dispozițiile art.229 alin.(1) Cod de procedură penală, or, alin.(3) art.228 Cod de procedură penală, menționează strict și fără loc de interpretare, care sunt cheltuielile judiciare care vor fi compensate, unde sumele plătite experților pentru efectuare expertizei nu își găsesc reflectare, deci, în asemenea circumstanțe instanța urma să dispună încasarea cheltuielilor din contul inculpatului și nu a statului.

Totodată, instanța de apel nu a ținut cont de faptul că raportul de expertiză

judiciară nr.34/12/2-R-761 a fost întocmit la 06.09.2018, adică după abrogarea alin.(2) al art. 142 Cod de procedură penală.

Mai mult, instanță dispunând încasarea cheltuielilor judiciare din contul statului nu a verificat dacă cheltuielile solicitate ar influența substanțial asupra situației materiale a persoanelor care se află la întreținerea inculpatului, în sensul alin.(3) art.229 Cod de procedură penală, ținând cont de faptul acesta este celibatar.

La fel, procurorul nu este de acord nici cu opinia instanței de apel că, cheltuielile efectuate în cadrul urmăririi penale în vederea acumulării probatoriului necesar pentru demonstrarea vinovăției inculpatului în comiterea infracțiunii incriminate sunt trecute în contul statului deoarece nici o normă legală a Codului de procedură penală nu prevede expres acest fapt.

Astfel, consideră că, instanța de apel nu a clarificat obiectiv, în comparație cu prima instanță, corectitudinea neîncasării cheltuielilor judiciare din contul inculpatului Moraru Andrei în beneficiul bugetului de stat, adoptând o decizie neargumentată în această parte.

6. Judecând recursul în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis, cu casarea parțială a hotărârii contestate, în partea cheltuielilor judiciare, din următoarele considerente.

Potrivit art.434 Cod de procedură penală, judecând recursul declarat împotriva deciziei instanței de apel, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție verifică legalitatea hotărârii atacate pe baza materialelor din dosar și se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în recurs de titularul acestuia.

În această ordine de idei, rațiunea și finalitatea exercitării căii de atac, în particular avându-se în vedere recursul ordinar, rezidă în înlăturarea erorilor admise de instanța ierarhic inferioară la etapa precedentă de judecare a cauzei, iar controlul judecătoresc pe care acesta îl declanșează, are un rol preventiv și unul reparator. Soluția instanței de recurs se fundamentează, în drept, pe prevederile art.435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, potrivit cărora judecând recursul, instanța de recurs este în drept să îl admită și să dispună rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Potrivit art.414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel.

În vederea soluționării apelului, instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor. Instanța de apel se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel.

În contextul celor expuse, este relevant de specificat că, hotărârea instanței de apel, potrivit art.417 alin.(1) pct.8) Cod de procedură penală, trebuie să cuprindă, printre altele, temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Însă, contrar celor stipulate de legea procesual penală, în cauza deferită judecării instanța de apel nu a exercitat în deplină măsură aceste atribuții legale reglementate exhaustiv de legislator.

Reieșind din sumarul recursului declarat de procuror, se constată că acesta este întemeiat în baza pct.6) alin.(1) art.427 Cod de procedură penală, care prevede că hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de

drept comise de instanțele de fond și apel, în cazul în care hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

Din conținutul recursului rezultă că, partea acuzării este de acord cu starea de fapt stabilită de instanțele de fond, precum și cu încadrarea juridică a acțiunilor inculpatului, însă critică decizia instanței de apel, în partea ce ține de faptul că instanța de apel a menținut sentința prin care a fost respinsă solicitarea acuzatorului de stat, privind încasarea de la Moraru Andrei a cheltuielilor judiciare în beneficiul statului, în sumă de 1 680 lei.

Colegiul penal lărgit, verificând legalitatea deciziei instanței de apel sub acest aspect, constată că această instanță, la examinarea apelului, nu a respectat întru totul prevederile art.art.414 alin.(1), 417 alin.(1) pct.8) Cod de procedură penală, astfel că hotărârea atacată nu cuprinde întru totul motivele pe care se întemeiază soluția.

Deci, instanța de recurs reține că, prima instanță l-a recunoscut vinovat și l-a condamnat pe Moraru Andrei, totodată a respins ca neîntemeiată solicitarea procurorului, privind încasarea de la inculpat a cheltuielilor de judecată în sumă de 1 680 lei, soluție menținută de către instanța de apel. În motivarea soluției adoptate instanța de apel a indicat că „...*cheltuielile suportate pentru efectuarea raportului de expertiză nu pot fi încasate de la inculpatul Moraru Andrei, deoarece sunt cheltuieli efectuate în cadrul urmăririi penale în vederea acumulării probatoriului necesar pentru demonstrarea vinovăției inculpatului în comiterea infracțiunii incriminate, cheltuieli ce sunt trecute în contul statului ... cheltuielile constatate în cadrul cauzei penale au fost îndeplinite pentru efectuarea acțiunilor de urmărire penală, ce la rândul său au determinat încadrarea juridică a faptei, acțiuni procesuale ce țin de administrarea probatoriului și formularea învinuirii, pusă în sarcina părții acuzării ...*”, astfel considerând necesar respingerea apelului.

Prin urmare, se reține că procurorul solicită încasarea de la Moraru Andrei a cheltuielilor judiciare în beneficiul statului, în sumă de 1 680 lei, în legătură cu efectuarea raportului de expertiză judiciară nr.34/12/2-R-761 din 06.09.2018.

Colegiul penal lărgit atestă că, la soluționarea chestiunii cu privire la încasarea sau neîncasarea din contul inculpatului a cheltuielilor judiciare, ce țin de efectuarea expertizei judiciare, instanța de apel făcând trimitere la prevederile art.art.227, 228, 229 Cod de procedură penală, a omis faptul că art.227 alin.(2) pct.5) Cod de procedură penală, prevede că, cheltuielile judiciare cuprind și sumele cheltuite în legătură cu efectuarea acțiunilor procesuale în cauza penală.

La fel, instanța ține să menționeze că prin Legea nr.316 din 22.12.2017, în vigoare din 09.02.2018 (publicată în Monitorul Oficial cu nr.40-47 art.108 din 09.02.2018), a fost abrogat alin.(2) art.143 Cod de procedură penală, care prevedea că, plata expertizelor judiciare efectuate în cazurile prevăzute la alin.(1) se face din contul mijloacelor bugetului de stat.

Totodată, se reține că alin.(1) art.143 Cod de procedură penală, prevede cazurile când expertiza judiciară se dispune și se efectuează în mod obligatoriu, care în același timp corespunde situației din speță, deoarece pentru a stabili dacă amprentele ridicate de la locul infracțiunii sunt valabile și aparțin inculpatului Moraru Andrei, era necesară efectuarea unei expertize.

Deci, reieșind din concluziile expuse de către instanța de apel în motivarea soluției adoptate, Colegiul penal lărgit constată că, aceasta dispunând menținerea

sentinței prin care a fost respinsă ca neîntemeiată solicitarea procurorului privind încasarea cheltuielilor de judecată în sumă de 1 680 lei, cu titlu de cheltuieli judiciare, nu a ținut cont în deplină măsură de prevederile legislației procesual penale, adoptând o soluție pripită.

Generalizând cele expuse supra, Colegiul constată că în speța discutată și-a găsit confirmare temeiul invocat de recurent și prevăzut în art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, „hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția”, ceea ce duce la casarea deciziei instanței de apel, cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel, în alt complet de judecată, deoarece erorile admise de către instanța de apel nu pot fi corectate în ordinea procedurii de recurs, fiindcă instanța de recurs nu este abilitată cu atribuții de a judeca cauza și a se pronunța asupra legalității sentinței, substituind instanța care a judecat apelul, cu încălcarea prevederilor procesual penale.

La noua rejudecare a cauzei, instanța de apel are obligația să înlăture erorile menționate, să țină seama de împrejurările expuse, care au servit temei de casare a soluției adoptate și, cu respectarea prevederilor art.414 Cod de procedură penală, să verifice legalitatea și temeinicia sentinței atacate și să pronunțe o hotărâre legală, întemeiată și motivată, care să corespundă prevederilor art.417 Cod de procedură penală, ținând cont de motivele expuse în pct.6 din prezenta decizie.

7. În corespundere cu art.432 alin.(1), (2) pct.4) Cod de procedură penală, Colegiul penal,

DECIDE :

Se admite recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Bălți, Lisnic Elena, în cauza penală în privința lui *Moraru Andrei xxxxx*, se casează decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 16 ianuarie 2019, în partea neîncasării cheltuielilor de judecată și se dispune rejudecarea cauzei, în această parte, de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Celelalte dispoziții ale deciziei contestate se mențin.

Decizia nu se supune căilor de atac în partea dispusă rejudecării, în rest este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la 29 august 2019.

Președinte

Vladimir Timofti

Judecători

Anatolie Țurcan

Nadejda Toma

Elena Cobzac

Victor Boico

OPINIE SEPARATĂ

în conformitate cu prevederile art. 339 alin (7), 340 alin. (3) Cod de procedură penală (în cauza **Moraru Andrei xxxxx**)

1. Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 01 august 2019 a fost adoptată în cadrul judecării recursului ordinar declarat în cauza indicată următoarea soluție: *„Se admite recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Bălți, Lisnic Elena, în cauza penală în privința lui Moraru Andrei xxxxx, se casează decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 16 ianuarie 2019, în partea neîncasării cheltuielilor de judecată și se dispune rejudecarea cauzei, în această parte, de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată. Celelalte dispoziții ale deciziei contestate se mențin.*

Decizia nu se supune căilor de atac în partea dispusă rejudecării, în rest este irevocabilă.”

2. Nu am susținut soluția adoptată și consider, că urma a fi adoptată o soluție de respingere a recursului procurorului.

Consider că motivele și argumentele pe care le-a pus instanța de recurs la baza soluției de casare a hotărârii instanței de apel nu au fost invocate de către procuror nici la una dintre etapele examinării cauzei.

Casând decizia instanței de apel, Colegiul penal și-a expus considerentele, că cheltuielile judiciare în speță ar putea fi încasate din contul inculpatului, deoarece legislația de procedură penală (art. 227, 229) prevăd posibilitatea încasării din contul inculpatului a cheltuielilor judiciare legate de înfăptuirea la caz a expertizelor, dând indicații instanței de apel să-și motiveze hotărârea pronunțată.

Disponând rejudecarea cauzei în partea examinării laturii civile a cauzei cu referire la cheltuielile de judecată, instanța de recurs, în opinia mea, nu a ținut cont de faptul, că nici la una dintre etapele examinării cauzei procurorul nu a adus careva argumente legale, precum și probe, care ar confirma posibilitatea încasării cheltuielilor judiciare din contul inculpatului.

Procurorul nu a invocat aceste argumente nici la depunerea recursului, indicând doar că, în opinia sa, potrivit legii cheltuielile urmează a fi încasate din contul inculpatului, dar n-a specificat din care considerente a ajuns el la această concluzie și ce circumstanțe le invocă în acest sens.

Astfel, consider, că instanța de recurs a admis un recurs nemotivat, întemeindu-și soluția pe argumente neinvocate de către recurent la nici un dintre etapele desfășurării procesului penal.

3. Cu această ocazie vreau să menționez, că instanța de recurs, casând decizia instanței de apel, a intenționat să modifice practica judiciară existentă prin care se respingeau solicitările procurorului de încasare din contul

inculpatului a cheltuielilor judiciare, considerând că legislația în prezent permite dispunerea încasării acestora din contul inculpatului.

Cu referire la acest subiect vreau să menționez, că, în opinia mea, legislația actuală cu referire la încasarea cheltuielilor judiciare din contul inculpatului nu este clară, deoarece nu stabilește într-un mod explicit temeiurile și condițiile de încasare a acestora din contul inculpatului, precum și faptul cui îi revine sarcina probației în acest sens, iar instanța de recurs nu a adus o claritate în această privință, deși în joc este respectarea drepturilor inculpaților la un proces echitabil.

Judecător

Nadejda Toma